

בדרך לסמילנה

יריות

אמצע יולי 1944. זהו כנראה המסע האחרון לפני השחרור אשר מגיע בכל זאת. במשך היום הסתתרנו בחורשה והתכוננו לזוז עם רדת החשיכה בחזרה לכיוון הבונקר ביער סמילנה, הבית שלנו באותם ימים עגומים. אחרי הצהריים, לקראת השעה חמש, בדקנו את השקים שלנו ועל פי המוסכם בינינו, העמסנו אותם על הכתפיים.

מרדכי זרק מבט למעלה לבדוק את מזג האוויר הצפוי לנו וגם את הדרך אל רכס ההר אותו עמדנו לחצות. המדרון מכון בוריסלב, שלמרגלותיו התאספנו, היה תלול. עינינו ליוו את מבטיו של מרדכי. לפתע נגלו בדרך שתי דמויות שחורות, נושאות רובי ציד, שהתקרבו במעלה הכביש והביטו לעברנו. הם הבחינו בנו ברגע שיצאנו מן היער. נשמעו יריות. ברחנו בחזרה אל היער, משליכים את השקים היקרים שנשאנו על מנת להקל על הבריחה במעלה המדרון.

אני, שהייתי הצעיר מבין חברי, לא הצלחתי להיפטר מן השק שלי והמשכתי לרוץ כשאני נושא אותו על גבי כדי לא לאבד אותם ולהישאר לבד. השגתי אותם ברצועה הצרה שבין היער לכביש. רצינו לחצות את הכביש החשוף לפני שרודפינו יגיעו מכיוון אופאקה. ברגע מסוים נמצאתי אחרון החוצים את הכביש, עמוס בשלושים קילו של גריסי שעורה. הרגשתי בעשב הרטוב תחת רגלי. כנראה שירד גשם קל. החלקתי, אני וכל שלושים הקילו שנשאתי אתי. רגלי נזרקה הצידה, בניצב לגופי. שמעתי את צעקת הכאב שלי נישאת בדממה.

למזלי נפלתי אל תוך השיחים שמעבר לכביש בכיוון סמילנה. חברי מיהרו לעברי, הורידו ממני את השק הכבד וניסו בלי הצלחה להקים אותי על רגלי. הם חתכו את הנעל שלי כדי להוריד אותה מן הרגל שהלכה והתנפחה. כך נשארתי שוכב מתחת לשיחים עד אשר הם הצליחו לאלתר אלונקה מענפים צעירים שמצאו. את השק שנשאתי, חילקו בין ארבעת חברי אשר גם נשאו את האלונקה עליה הושכבתי, נאחז בה בשארית כוחותי.

כך המשכנו לכיוון הבונקר. מרדכי, שהכיר את הדרך יותר טוב מכולנו, הבין הבן היטב את גודל אחריותו האישית. הוא בחר בדרך ארוכה אך נוחה יותר. הדרך עברה בין בתי הכפריים ועל כן סיכנה את כולנו. בלבו חשב, שהכפריים, שיודעים כבר על מפלת הגרמנים, לא ימסרו אותנו לגרמנים, שבעצמם מחפשים נתיבי בריחה מערבה.

נושאי האלונקה נזקקו להפסקות מנוחה, שהלכו ותכפו ואני הרהרתי בירך שלי מכאן ובירח משם. דרכנו לקחה אותנו דרך הפסגות הגבוהות של הר קולומנה (BARG KOLOMNE), חוצים שוב ושוב קווי עננים ואורות במרחק רב מתחתינו ושוב במדרון לכיוון אותו כביש שחצינו מוקדם יותר,

כשנשמעו היריות. מן האלונקה יכולתי להבחין בזיעה המכסה את פניהם של חברי הנושאים אותי, מטפטפת אל תוך עיניהם ומסתירה את מראה העננים והנוף. הם נשאו אותי לאורך שלושים, ואולי ארבעים ק"מ, במדרונות ובהרים, ביערות ובגשם מטפטף.

סוף-סוף התקרבו אל כביש סמילנה ולנחל הרדוד לידו. גם הכלבלב המעצבן שהיה נובח שם, נרדם עייף לפנות בוקר. הגענו לרייטשטוק – שביל סובב הרים ששימש ציידים רכובים. השביל המהודק והרחב היה לנו נוח אפילו יותר מן הכביש. חלפנו בשקט ליד ביתו של היערן והגענו למורד האחרון, לכיוון נחל שזרם בגיא.

על מנת להקל על החברים הפלתי את עצמי מן האלונקה והתגלגלתי במדרון. ממול חיכה לנו מחבוא חפור מתחת לאדמה, מחוז חפצנו, הבית החם שלנו עד יעבור זעם, עד השחרור.

אפילו

הגריסים שהיו בשק שלי עברו בדיקה מדוקדקת על פי שגרת הבונקר. בין הגריסים נמצא כדור רובה. שק הגריסים הציל את חי. איך היה אומר אבא: "נגד כדורים? רק נוצות, קמח וגריסים".